

Regulacje prawa upadłościowego a zobowiązania umowne – wybrane zagadnienia

Poland Rules of Insolvency

February 2010

Mając na uwadze obecną sytuację gospodarczą warto zwrócić uwagę na ryzyka i zagrożenia, jakie dla wykonania zawartych umów wiążą się z restrukturyzacją zobowiązań kontrahenta, czy też likwidacją jego przedsiębiorstwa w ramach regulacji ustawy prawo upadłościowe i naprawcze. Tytułem wprowadzenia wskazać należy, iż w trybie ustawy prawo upadłościowe i naprawcze możemy mieć do czynienia z postępowaniem naprawczym, upadłościowym, upadłościowym z likwidacją czy też majątku dłużnika i ostatecznie z upadłościową likwidacją.

Celem postępowania upadłościowego jest restrukturyzacja przedsiębiorstwa umożliwiając jego dalsze działanie, dlatego dopiero, gdy brak jest podstaw do wszczęcia postępowania układowego ogłaszana jest upadłościowa likwidacyjna. W przypadku ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, to wierzyciele głoszą nad propozycjami układowymi zawierającymi warunki restrukturyzacyjne. Tak propozycjom układowym może być zmiana, czy też rozwiązanie zawartych umów nie tylko z wierzycielem, ale i z osobami trzecimi, jednak za jej zgodą. Może tu chodzić o różnego rodzaju umowy, a treść propozycji zależy od okoliczności danego przypadku. Od dnia ogłoszenia upadłości układowej do dnia zatwierdzenia przez sąd propozycji układowych, możliwość zawierania nowych umów zależy od ustanowionego - w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości - sposobu zarządzenia majątkiem, a ponadto powinna podlegać dorazowo szczegółowej analizie. Po zakończeniu postępowania, zarządca majątku upadłego wynika z treści zatwierdzonego układu.

Nie ulega wątpliwości, iż bardziej istotny wpływ na wykonywanie i obowiązywanie zawartych umów ma ogłoszenie upadłości likwidacyjnej, która ma miejsce jeżeli brak jest podstaw do ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu. W przypadku ogłoszenia upadłości likwidacyjnej sąd wyznacza syndyka, a dłużnik traci prawo zarządzenia swoim majątkiem. Jeżeli z kontrahentem, w stosunku do którego ogłoszono upadłość likwidacyjną, istnieją umowy, które nie zostały wykonane w całości lub części, nie wygasają one automatycznie. Syndyk może bowiem wykonać zobowiązania upadłego i zająć od drugiej strony spełnienia świadczenia wzajemnego (np. wykonania objętych umowami prac budowlanych) lub też od umowy odstąpić. W tym celu należy złożyć syndykowi w odpowiedniej formie podanie o określenie czy odstąpienie od umowy, czy też jej wykonanie. W przypadku odstąpienia od umowy strona może dochodzić należności z tytułu wykonania zobowiązań i poniesionych strat zgłaszając swój wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. Prawo upadłościowe w zakresie upadłości likwidacyjnej przyjmuje te szczególne regulacje odnośnie szeregu umów i zobowiązań umownych. Ze względu na możliwość zakres tego artykułu można dla przykładu wskazać tylko, że umowa najmu lub dzierżawy wiążącej strony, jeżeli przedmiot umowy przed ogłoszeniem upadłości został wydany. Syndyk jednak w określonych warunkach może wypowiedzieć tak umowę taką, gdy jej wypowiedzenie przez upadłego nie było dopuszczalne. Z dniem ogłoszenia upadłości wygasa na przykład umowa kredytu, jeżeli kredytodawca nie przekazał kredytu do dyspozycji. Umowa leasingu natomiast może zostać w określonym terminie przez syndyka wypowiedziana za skutkiem natychmiastowym.

Wskazać ponadto należy, iż w każdym przypadku zawierania umowy na podstawie, której mamy zamiar nabyć majątek od kontrahenta, który już znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, powinno się mieć na uwadze możliwość wzruszenia takiej umowy w przypadku ogłoszenia upadłości likwidacyjnej. Bezskuteczne, bowiem są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie, których z majątku upadłego

Continued

dokonano rozporządzenia nieodpłatnie lub odpłatnie, ale za cenę racjonalnie niewspółmierną do dokonanego rozporządzenia. Dlatego też, niezależnie od faktu, czy w stosunku do kontrahenta toczy się postępowanie upadłościowe, czy też nie, należy zająć się razem szczegółowo rozważyć, czy są to bardzo atrakcyjne warunki finansowe takiej transakcji.

Nie sposób nie wspomnieć na zakończenie, iż po wejściu w życie uchwalonej już przez sejm nowelizacji prawa upadłościowego, na znaczeniu ma wzrosnąć dotychczas martwe postępowanie naprawcze, umożliwiające restrukturyzację przedsiębiorstwa na zasadach mniej rygorystycznych niż w trybie postępowania układowego, a to ze względu na rozszerzenie kręgu podmiotów w stosunku, do których będzie ono mogło być wszczęte. Jeżeli zostanie wszczęte postępowanie naprawcze, nastąpi głosowanie wierzycieli nad propozycjami restrukturyzacyjnymi dłużnika na analogicznych zasadach jak w postępowaniu układowym. W związku z powyższym wydaje się, iż propozycje restrukturyzacyjne mogłyby analogicznie jak w układzie i na analogicznych warunkach polegać także na zmianie, czy też rozwiązaniu zawartych przez kontrahenta umów.